

ABORDĂRI ALE SUBIECTELOR DE TERAPIE STOMATOLOGICĂ ÎN REVISTE DE SPECIALITATE AUTOHTONE ÎN ANII '20 AI SEC. XX

Ala Ojovan,
d.m., conferențiar
universitar

Valeriu Burlacu,
d.m., prof. universitar

Catedra Chirurgie OMF,
Implantologie orală și
Stomatologie
Terapeutică „Arsenie
Guțan“, USMF „Nicolae
Testemițanu“

Rezumat

Evoluarea în timp a stomatologiei constituie un subiect de preocupare științifică pentru categorii diverse de specialiști. Un interes aparte se prezintă a fi incursiunile în presa autohtonă de specialitate a timpului, când preocupările cu diverse probleme ale stomatologiei terapeutice se derulau în paralel cu constituirea acesteia ca ramură distinctă a medicinei.

Cuvinte-cheie: presa autohtonă, stomatologie terapeutică, afecțiunile cavității bucale.

Summary

APPROACHES TO DENTAL CARE ISSUES IN LOCAL PROFESSIONAL JOURNALS IN THE 20s OF THE 20th CENTURY

Evolution through time of dentistry represents a subject of scientific concern for different categories of specialists. The specialized local press publications of that period are of particular interest, when the concerns with various therapeutic dentistry issues were taking place in parallel with its establishment as a separate branch of medicine.

Key-words: local press, therapeutic dentistry, dental disease.

Introducere

Studierea experienței prestate în stomatologie de către specialiștii din domeniu în primele decenii ale secolului trecut prezintă un interes deosebit pentru știința și cultura națională. În acel timp, cu toate problemele existente, se derula o activitate în domeniu destul de dinamică. Experiența din țară și din străinătate era prezentă pe paginile organului bilingv de presă al societății odontologilor basarabeni ce apărea, însă, preponderent în limba rusă. Concomitent în ținut erau difuzate și alte publicații din regat cum ar fi „Presa dentară“. Materialele editate constituie o sursă importantă pentru studierea evoluției stomatologiei la noi.

Scopul

Relevarea principalelor subiecte de actualitate stomatologică expuse pe paginile revistei „Одонтологический Вестник“ din Basarabia interbelică.

Rezultate și discuții

În organul autohton de presă dentară „Одонтологический Вестник“ („Curierul Medical“) în anii '20—'30 ai secolului trecut au fost inserate informații interesante referitor la diferite cazuri clinice de actualitate pentru acele vremuri. Aceste materiale pot fi divizate în două categorii: prima, care reproduce cazuri din discuțiile teoretico-științifice ori experiența practică de peste hotare și, a doua, încercări ale specialiștilor autohtoni de a comenta anumite performanțe, inclusiv și din experiența proprie.

Așa dar, în articolul de față, inițial vom expune crâmpie privitor la familiarizarea cu experiența atinsă în stomatologia de peste hotare, adică în țările avansate (SUA și cele din Europa de Vest). În acest sens este interesant faptul expunerii unui material dedicat tratamentului rădăcinii dentare. Într-un fragment de text se menționează că cauza infecțiilor periculoase „emanate“ de cavitatea bucală, curm ar fi cea de streptococi, ce poate afecta serios diferite organe interne, ar reveni pungilor parodontale și parodontitelor: „din pungile gingiei pline cu puroi și streptococi, provenite din cauza punților rău adaptate și a tratamentului incorect al rădăcinilor, pot lua naștere infecții generale“ [1]. Tot aici se menționează că „un bol-

nav de friguri cronice, căruia tratamentul terapeutic nu-i adusese nici o ameliorare, se însănătoși imediat după extracția a câtorva dinți cu piorhee alveolară... o erupție pe frunte cu friguri, dureri și stare generală rea, asemănătoare unei Herpes Zoster, care s-a ivit imediat după curățirea energică a unei rădăcini de canini infectată“ [2].

În alt articol se optează pentru extracția dintelui care are puroi, nerecomandându-se păstrarea acestuia prin metode terapeutice, considerându-le neefective și favorizante în răspândirea infecției [3], concomitent se constată faptul ca deciziile să se facă din considerente raționale.

Se reproduce o informație pe marginea unui referat al directorului Institutului Pasteur prezentat în Academia Franceză șe Științe referitor la rezultatele pozitive ale unor experimente pe animale și om în ceea ce privește utilizarea unor săruri de arseniu în tratamentul ulcerelor provocate de sifilis [4].

O informație importantă și actuală pentru acele timpuri constituie redarea în limba română a unui articol voluminos cu titlul: „Punctul nostru de vedere față de încercările americane pentru a se suprima sau micșora tratamentul rădăcinii“ de B.Möhring [5]. Materialul reprezintă atitudinea critică a unui stomatolog german de renume (B.Möhring) față de deprinderile terapeutice americane, în speță eshaustive, în persoana unor alți specialiști în domeniu, în special Fisher. Autorul pune la baza atitudinii critice principii obiective și științifice: „Oricine va înțelege că această chestiune ne privește pe fiecare dintre noi, trebuie să conlucreze la rezolvarea ei definitivă, căci pentru aceasta sunt necesare foarte multe observații clinice și cercetări științifice“ [6]. Este o atitudine de concept teoretic asupra provenienței și declanșării infecțiilor în cavitatea bucală. În material se face aluzie la necesitatea cercetărilor fundamentale bacteriologice.

Un interes aparte reprezintă traducerea în limba rusă din limba franceză a materialului „Determinarea corectă a ocluziei în cazul mandibulelor simetrice“ [7].

În revistă, la solicitarea cititorilor, se expun recomandări practice ale specialiștilor autohtoni pentru aplicare în profesarea stomatologică. O recomandare de acest fel se referă la prevenirea și tratamentul stomatitei scorbutice provocată de carența vitaminei C. Această afecțiune pe atunci era răspândită destul de frecvent din cauza deficiențelor alimentare. Astfel, în unul din numerele revistei, se expune inițial o informație că menținerea unui organism sănătos este, concomitent, și temelia unei sănătăți orale. Modul sănătos de viață, aerul curat, apa calitativă, mâncarea vegetală, drojdiile de bere (fiindcă conțin mult caliu) — iată recomandările de prevenție. În tratamentul afecțiunii deja apărute se recomandă remedii utilizate atât intern, cât și extern provenite din substanțe vegetale amare și arome. Extern se recomandau pentru cavitatea bucală soluții de clătit gura, praf de dinți, prafuri și paste pentru gingiile afectate. Acestea erau expuse în cantitățile respective în formă de rețetă. De

asemenea se recomandă ca după înlăturarea tartrului dentar să se spele pe dinți de trei ori pe zi cu tinctură Ratan Sau de Kaliu Chlorhidric, ultimul fiind eficace pentru tratatrea stomatitelor și gingivitelor [8].

Pentru înlăturarea mirosului neplăcut din gură se recomandau unele rețete de pulbere, care sunt destul de reușite chiar și pentru zilele de azi [9].

Tot pe aceeași pagină este inserat un anunț în care se solicită un schimb de experiență în privința albirii dinților pentru a înlătura discromia apărută în rezultatul proceselor gangrenoase din pulpă [10].

E interesant expus răspunsul unui cititor al revistei care întreabă: când paharul se poate considera curat după ce a fost utilizat la clătirea gurii? După utilizare paharul se aduce la condiția de a fi curat în modul următor: după spălare în apă curată se ține 10-15 min. în soluție de Hydragyum dichlorid — o sare în bază de mercur, după care iarăși se spală, se șterge și se poate utiliza din nou [11].

La capitoul îndrumări practice găsim următoarele exemple: cavitățile carioase la colet care sunt sensibile pot fi pregătite pentru o atașare mai sigură a obturației utilizând acid tanicum în formă uscată. Acesta nu are un efect negativ asupra țesuturilor dentare tratate. Tot acolo se recomandă că pentru a preîntâmpina schimbarea la culoare a plombelor de amalgamă trebuie ca masa pregătită pentru obturație să fie introdusă în soluție de bicarbonat de sodiu [12].

Este interesant un exemplu din practica autohtonă, prin prezentarea unui caz concret de către medicul stomatolog D.Braunstein, prin care se accentuează ideea de necesitate a profilaxiei cariei dentare în copilărie. Se optează tratamentul dinților de lapte pentru a evita răspândirea cariei asupra dinților permanenți [13].

O atenție deosebită pe paginile revistei se acordă expunerii materialelor de actualitate privitor la afecțiunile zonelor adiacente cavității bucale. Reieșind din context aceasta se face cu scopul: 1) a diferenția afecțiunile respective de cele bucale; 2) a stabili interdependența acestora; 3) a studia starea organismului în complex. În acest sens se expune un articol interesant: „Etiologia și clinica adenoidismului“ avându-l ca autor pe medicul otolaringolog al spitalului Colentina din București A.Socolovschi [14].

Este interesant faptul că pe paginile revistei s-a găsit loc și pentru problemele erorilor medicale, reieșind din cazuri dificile, situații în care e greu de depistat maladia ori de configurat o tactică corectă. Un atare material, destul de voluminos a fost pregătit și publicat de cunoscutul pe atunci doctor stomatolog din Basarabia Ia.Flemmer cu titlul: „Unele insuccese și lichidarea acestora“ [15]. Aici se acordă spații greșelilor și metodelor potrivite de depulpare, plombare a cavităților carioase, a suprafețelor mari ori cavități cu acces dificil. Se face o caracterizare a materialelor de plombare [16].

Este relevant faptul că stomatologii din acea „epocă“ tratau și alte afecțiuni adiacente cavității bucale. Astfel, un autor autohton dedică un subiect interesant din experiența sa în tratamentul sinusitei maxilare.

Se indică, de asemenea, implicarea dinților bolnavi în declanșarea inflamației sinusului maxilar. De asemenea se descrie o procedură de tratament a acestei cavități prin spălarea ei sub presiune cu get de apă oxigenată de 3% [17].

Abcesul parodontal este un alt subiect inserat de autorii basarabeni și prezentat pe paginile revistei cu următorul titlu: „Pioreia alveolaris“. Inițial se redă sub formă succintă date etiologice, patanatomice prezentate în literatură, apoi se recomandă etapele tratamentului. Din recomandările optime de tratament de peste hotare se prezintă și metoda vaccinării, care și acuma este una originală. Această metodă preluată se practica și în spațiul românesc, inclusiv Basarabia, fiind, după aprecierile medicilor de atunci, destul de efectivă.

Concluzii

O importantă sursă bibliografică dedicată problemelor stomatologiei autohtone din perioada interbelică a sec. XX este revista Societății Odontologie din Basarabia „Однотологический Вестник“ („Curierul Medical“). Aici se expun diverse materiale de actu-

alitate pentru acel timp. Acestea sunt de două categorii: prezentarea performanțelor de peste hotare și propagarea experienței locale. Publicațiile variază de la simple prezentări ziaristice ori publicitare, până la abordări serioase științifice. Unele dintre aceste și-au menținut actualitatea până în prezent.

Bibliografie

1. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 4-5, p. 2.
2. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 4-5, p. 2.
3. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 4-5, p. 2.
4. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.17.
5. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.1-3.
6. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.2.
7. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.10.
8. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.18.
9. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.18.
10. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.18.
11. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.18.
12. Однотологический Вестник, 1921, Nr. 5-6, p.28.
13. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.6.
14. Однотологический Вестник, 1922, Nr. 3, p.6-10.
15. Однотологический Вестник, 1921, Nr. 5-6, p.1-4.
16. Однотологический Вестник, 1921, Nr. 5-6, p.3-4.
17. Однотологический Вестник, 1921, Nr. 5-6, p.4.

Data prezentării: 04.06.2014

Recenzent: Vasile Zagnat